

готовність до мобільності, здатності адаптуватись до різкої зміни умов життя, професій та культурного середовища.

Усі викладені вище нові процеси у сфері СТВ створюють загрози для забезпечення кваліфікованою робочою силою національної економіки. Вони мають бути враховані в державній політиці розвитку соціально-трудової сфери. Необхідна активна політика реагування на швидкі зміни, що відбуваються у сфері зайнятості, яка має включати нові механізми професійної освіти, гнучкі форми працевлаштування економічно активного населення, умови гідної праці.

Література

1. Гайдуцкий А. Как Украине побороть отток человеческого капитала / Зеркало недели. – №1162. – 7 - 13 октября 2017 г.
2. Розвиток соціально-трудової сфери України: теорія, практика, перспективи: кол. моногр./за ред. д.е.н., проф. І.Л. Петрової, к.е.н. В.В. Близнюк; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». – К., 2016. – 326 с.
3. World employment and social outlook 2015: The changing nature of jobs / International Labour Office. — Geneva: ILO, 2015. — 164 p.

УДК 334.722:364.46

Репіна І.М.,
д-р. екон. наук, професор
кафедри економіки підприємств,
Лисечко Є.Г.,
студент,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Питання оцінювання ефективності діяльності різних видів соціальних підприємств висвітлювались у працях таких учених, як С.Л. Лондар, С.О. Левицька, Я.В. Олійник, О.І. Іваненко, В.П. Хомутенко, Н.О. Гура, П.В. Гудзь, Ю.Р. Скоробагата, Є.Л. Шекова та ін. Але з розвитком методичного інструментарію оцінювання ефективності існуючий інструментарій оцінювання ефективності соціального підприємництва має бути переглянутий та розвинений.

Ознайомившись з працями науковців можна виокремити такі концептуальні підходи до оцінювання ефективності соціального підприємництва:

- 1) цільовий - пов'язує ефективність із рівнем досягнення соціальним підприємством своїх цілей;
- 2) внутрішньосистемний - ототожнює ефективність із можливістю

підприємства забезпечити себе ресурсами;

3) стейкхолдерський - базується на уявленнях ефективності соціального підприємництва різних груп заінтересованих сторін;

4) соціального конструктивізму – спирається на аналіз суспільної думки щодо ефективності соціального підприємництва;

5) оптимізаційний - розглядає найкраще використання ресурсів з точки зору досягнутих результатів за рахунок якісного управління, необхідної координації роботи, вибору технологій тощо.

У якості цілісного та інноваційного інструменту оцінювання ефективності соціального підприємництва можна розглядати Індекс соціального розвитку. Він широко використовується урядами і підприємствами в усьому світі для вимірювання соціального розвитку держав, міст і населених пунктів, дає оцінку передумов розвитку соціального підприємництва реалізації соціальних програм та проектів. Індекс складається з показників навколишнього середовища та соціального розвитку, що об'єднані у три напрями соціального прогресу: базові людські потреби, добробут та можливості. Індекс соціального розвитку 2017 року охоплює дані 128 країн за 50 показниками, що становить 98% усього населення світу. Він органічно доповнює показник ВВП та інші економічні індикатори для окреслення більш цілісного уявлення про загальну продуктивність країни [1].

Результати Індексу соціального розвитку 2017 свідчать про те, що країни досягають суттєво різного соціального прогресу навіть за однакового рівня ВВП на душу населення. Згідно з опублікованими даними, якщо в минулому році Україна з оцінкою 66,43 бали (при максимумі в 100 балів) очолювала групу країн з розвитком нижче середнього, то її нова оцінка в 68,35 бала дозволила їй переміститися в більш високу категорію. У той же час ціла низка інших країн за минулий рік досягла ще більшого прогресу. В результаті якщо рік тому Україна в рейтингу була 63-ю зі 133 країн, то в цьому – 64-ю поміж 128.

Також, до показників соціальної ефективності можна віднести соціальний індекс Вайсброда та коефіцієнт соціальної рентабельності.

Соціальний індекс (дослівно - індекс суспільності) PI (publicness index) був запропонований американським вченим Вайбродом для визначення рівня виробництва соціальних ефектів. Згідно Вайсброда, індекс відображає «взаємозв'язок між видами фінансових доходів підприємств та характером послуг, які вони надають, чи продукції, яку вони виготовляють» [4, с. 75].

$$PI = \frac{\text{Доходи від виробництва суспільних благ}}{\text{Доходи від виробництва приватних благ}} \quad (1)$$

- де доходи від виробництва суспільних благ - це благодійні внески, гранти, державні дотації і т.п.; доходи від виробництва приватних благ - реалізація товарів, послуг і робіт; а також членські та спонсорські внески.

Таким чином соціальний індекс розраховується як співвідношення фінансових надходжень від вироблених суспільних благ та доходів від

виробництва приватних благ.

Іншим показником соціальної ефективності є коефіцієнт соціальної рентабельності SR (social return rate). Він розраховується по аналогії з показником економічної рентабельності як співвідношення грошової оцінки соціального ефекту до витрат на виробництво даного соціального ефекту [3; с. 150].

$$SR = \frac{\text{Соціальний ефект}}{\text{Витрати}} \quad (2)$$

Дуже часто соціальні підприємства займаються проектною діяльністю, тому деякі вітчизняні джерела описують оцінку їх ефективності через оцінку інвестиційних проектів організації. Тоді розраховуються показник загальної рентабельності проекту (TR – Total Return Rate), показник чистої приведеної соціальної вартості (NPSV – Net Present Social Value), коефіцієнт загальної чистої приведеної вартості (TNPV – Total Net Present Value). Проект вважається прийнятним, якщо $TNPV > 0$. Зведений індекс доходності інвестиційних проектів соціальних підприємств (TPI – Total Profitability Index).

Проте усі вищеназвані показники можуть бути розраховані за умови визначення соціального ефекту реалізованого проекту, який потребує складного механізму оцінювання.

Література

1. Індекс соціального розвитку 2017 Режим доступу: file:///C:/Users/inna/Downloads/2017-SPI_Executive-Summary-Report.pdf
2. Сатула О.В. Соціальне підприємництво як інноваційна модель розвитку економіки [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2009/6/p_49_54.pdf
3. Шекова Е.Л. Экономика и менеджмент некоммерческих организаций: учебное пособие/ Е.Л. Шекова. - СПб.: [б. и.], 2003.-154с.
4. Weisbrod B. The Nonprofit Economy. – Cambridge.: Harvard Univ. Press, 1994.

УДК 331.4

Бервено О.В.,

д-р. екон. наук,

завідувач кафедри туристичного бізнесу,

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Броницька В.В.,

канд. екон. наук, докторант,

Київський національний торговельно-економічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНСТИТУТУ ЗАЙНЯТОСТІ ЯК ЧИННИК ДИНАМІКИ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ